

WOJEWODA OPOLSKI

Opole, 27 stycznia 2023 r.

ZPS.I.431.11.2022.AK

**Pan
Zdzisław Markiewicz
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Rodzinie w Opolu
ul. Armii Krajowej 36
45-071 Opole**

Wystąpienie pokontrolne

W okresie od 17.10.2022 r. do 21.11.2022 r. przeprowadzono, w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Opolu¹ kontrolę kompleksową w zakresie realizacji zadań gminy wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej i zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami. Szczegółowe ustalenia kontroli zostały przedstawione w protokole.

W wyniku kontroli **pozytywnie z nieprawidłowościami** ocenia się działalność Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Opolu, w kontrolowanym zakresie.

Z uwagi na przeprowadzenie w I i II kwartale 2022 r. kontroli Ośrodka, w zakresie realizacji zadań powiatu wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U z 2021 r., poz. 2268 ze zm.)² i zgodności zatrudnienia pracowników jednostki z wymaganymi kwalifikacjami – ponownym badaniem nie zostały objęte następujące zagadnienia i zadania gminy określone w ustawie:

- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym: podstawy prawne funkcjonowania jednostki i zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;
- organizacja Ośrodka z uwzględnieniem warunków pracy pracowników socjalnych i dostępności jednostki dla osób z niepełnosprawnością;

---

¹ Zwany dalej: Ośrodkiem

² Zwana dalej: ustawą

- zgodność wynagrodzeń pracowników socjalnych z rozporządzeniem w sprawie minimalnego wynagrodzenia za pracę oraz wysokości minimalnej stawki godzinowej;
- zgodność zatrudnienia i kwalifikacji pracowników socjalnych oraz Dyrektora Ośrodka z wymogami określonymi w ustawie;
- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;
- sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej;
- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;
- prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych oraz kierowanie do nich osób uprawnionych;
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz kierowanie do nich osób uprawnionych;
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznanych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych;
- realizacji zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

Ustalono, że w okresie objętym kontrolą Ośrodek nie realizował:

- 1) w ramach zadań własnych gminy, określonych w art. 17 ustawy, zadań pn.:
  - przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;
  - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
  - opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;

- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;
  - 2) w ramach zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę, na podstawie art. 18 ustawy, zadań pn.:
    - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;
    - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia, posiłku oraz niezbędnego ubrania cudzoziemcom i osobom, o których mowa w art. 5a;
    - przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- z uwagi na brak potrzeb.

Odnosząc się do realizowanych zadań - **pozytywnie oceniono działalność Ośrodka** w zakresie:

- spełnienia wymogu zatrudnienia pracowników socjalnych, określonego w art. 110 ust. 11 i 12 ustawy;
- pracy socjalnej;
- opracowywania i realizacji projektów socjalnych;
- opłacania składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- zapewnienia posiłku mieszkańcom Miasta Opole, w tym przyznawania prawa do świadczeń pieniężnych w ramach programu *Posiłek w szkole i w domu na lata 2019-2023*;
- ustalania zmiany odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej;
- udzielania pomocy osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;
- wypłacania wynagrodzenia za sprawowanie opieki.

W obszarze prowadzonych postępowań administracyjnych pozytywnie oceniono:

- rozpatrywanie wniosków w ich całości, z uwagi na: odniesienie się w wydanych decyzjach do wszystkich potrzeb wskazanych przez strony w podaniach o pomoc oraz ustalenia poczynione w trakcie przeprowadzania wywiadów środowiskowych lub ich aktualizacji;

- zachowanie terminowości rozpatrywanych spraw, w tym przeprowadzania rodzinnych wywiadów środowiskowych;
- gromadzenie dowodów i dokonywanie ustaleń w zakresie sytuacji zdrowotnej, dochodowej i rodzinnej wnioskodawców, jak również ich warunków bytowych we wszystkich sprawach dotyczących ustalenia prawa do świadczeń pieniężnych;
- ustalanie dochodu strony i/lub dochodu rodziny;
- dokonywanie ustaleń i gromadzenie dowodów w zakresie prowadzenia samodzielnie gospodarstwa domowego, w sytuacji gdy w jednym budynku/lokalu mieszkalnym zamieszkiwało więcej osób;
- dokonywanie rozpoznania sytuacji osób zobowiązanych do alimentacji w postępowaniach dotyczących ustalania odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej;
- kontrolę jakości świadczonych usług u osób uprawnionych w oparciu *Karty kontroli usług*;
- datowanie dokumentów dołączanych do wniosków o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej.

Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

Na podstawie kontroli stwierdzono:

- 1) **uchybie** dotyczące wadliwej podstawy prawnej w wydanych decyzjach, co stanowi naruszenie art. 107 § 1 pkt 4 k.p.a.;
- 2) **nieprawidłowości** w zakresie:
  - 1) ustalenia przez Radę Miasta Opola zasady nie ponoszenia odpłatności przez osoby korzystające z usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych, których dochód nie przekracza 200% kryterium dochodowego określonego w ustawie, co stanowi naruszenie art. 96 ust. 2. ustawy;
  - 2) nie ustalenia w Mieście Opolu sposobu sprawiania pogrzebu, co stanowi naruszenie art. 44 w związku z art. 17 ust. 1 pkt 15 ustawy;
  - 3) realizacji zadania z pomocy społecznej, określonego w art. 17 ust. 2 pkt 5 ustawy przez wydział Urzędu Miasta Opole, co stanowi naruszenie art. 110 ust. 1 ustawy oraz art. 19 i 20 w związku z art. 6 k.p.a.;
  - 4) zlecenia zadania publicznego, określonego w art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy z naruszeniem z art. 25 ustawy, z uwagi na wybór oferty zawężającej grupę uprawnionych do osób posiadających jeden, określony w ofercie, typ zaburzenia psychicznego;

- 5) zlecenia zadania publicznego, określonego w art. 17 ust. 1 pkt 11 ustawy, z naruszeniem art. 50 ust. 5 oraz 25 ust. 2 pkt 1 ustawy, z uwagi na wybór oferty, w której zleceniobiorca zobowiązał się do zadań leżących w kompetencji Ośrodka;
- 6) nieuprawnionego przekazywania danych świadczeniobiorców w sprawach zakończonych decyzjami przyznającymi prawo do: posiłku, usług opiekuńczych, specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi³ - co stanowi naruszenie zasad określonych ustawie, a także przepisów Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych);
- 7) nieczytelności aktualizacji wywiadu sporządzonego przez pracownika socjalnego, co powoduje, że dokument ten nie może stanowić dowodu w postępowaniu zakończonym wydaniem decyzji, a tym samym powoduje naruszenie art. 106 ust. 4 ustawy;
- 8) nie uzupełnienia, w 1 przypadku rodzinnego wywiadu środowiskowego o oświadczenie o stanie majątkowym, co stanowi naruszenie art. 107 ust. 1 ustawy w zakresie ustaleń dotyczących sytuacji majątkowej rodziny;
- 9) nie przeprowadzenia w 1 przypadku aktualizacji wywiadu (przy ustalonym prawie do zasiłku stałego) co 6 miesięcy, co stanowi naruszenie art. 107 ust. 4 ustawy;
- 10) nie dokonania ustaleń w zakresie możliwości zapewnienia pomocy przez osoby do tego zobowiązane, w postępowaniu o przyznanie prawa do usług opiekuńczych, co stanowi naruszenie art. 50 ust. 1 ustawy w związku z art. 7 i 77 § 1 k.p.a.;
- 11) nie uzyskania zgody strony na ponoszenie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej⁴, co stanowi naruszenie § 8 ust. 2 pkt 2 i 5 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej;

---

³ Zwanych dalej: suo

⁴ i odpowiednio do okoliczności sprawy:

- na jej potrącanie przez właściwy organ emerytalno-rentowy ze świadczenia emerytalnego lub rentowego, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- na potrącanie z zasiłku stałego opłaty za pobyt w domu - w przypadku wyrażenia takiej zgody,

- 12) zwolnienia strony z ponoszenia odpłatności za pobyt małżonka w domu pomocy społecznej, mimo nie nałożenia na nią wcześniej takiego obowiązku, co stanowi naruszenie art. 64 w związku z art. 61 ust. 1 pkt 2 ustawy;
- 13) przyznania prawa do usług opiekuńczych osobie wymagającej wsparcia w formie specjalistycznych usług, o których mowa w art. 18 ust. 1 pkt 3 ustawy, co stanowi naruszenie art. 3 ust. 3 ustawy;
- 14) nie dokonywania ustaleń (w postępowaniach o przyznanie prawa do suo dla dzieci) w zakresie możliwości uzyskania dostępu do świadczeń oraz ich zakresu, w ramach innych systemów, co stanowi naruszenie § 2 ust. 5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 15) wydania decyzji uprawniającej do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, pomimo braku dokumentu uprawniającego do objęcia tą formą pomocy, co stanowi naruszenie § 2 ust. 5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 16) przyznania prawa do suo mimo braku dokumentacji potwierdzającej zaburzenie psychiczne u świadczeniobiorcy, co stanowi naruszenie art. 3 ust. 3 ustawy;
- 17) nie uzyskania zgody strony na ponoszenie odpłatności za suo, co stanowi naruszenie § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 18) zwolnienia strony częściowo z odpłatności za suo z naruszeniem § 4 pkt 1 i pkt 6 w związku z § 6 pkt 1 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 19) ustalania w decyzjach terminu odpłatności za suo niezgodnie z § 5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 20) nieprawidłowego uzasadniania faktycznego decyzji przyznających prawo do:
  - zasiłku stałego i celowego, z uwagi na lakoniczność,
  - zasiłku okresowego, z uwagi na nie wyjaśnienie stronie okresu przyznania świadczenia,
  - posiłku, z uwagi na nie wyjaśnienie stronie powodów objęcia pomocą w odniesieniu do przesłanek określonych w art. 48 i 48b ust. 2 ustawy,
  - usług opiekuńczych, z uwagi na nie wyjaśnienie stronie powodów objęcia pomocą w odniesieniu do przesłanek określonych w art. 50 ust. 1 i 2 ustawy, a także przyznanego rodzaju oraz wymiaru usług;
  - suo, z uwagi na nie wyjaśnienie stronie powodów objęcia pomocą w tej formie, a także przyznanego rodzaju oraz wymiaru usług;

- 21) nie podjęcia w 1 przypadku czynności mających na celu ustalenie prawidłowego adresu strony, celem doręczenia wydanej decyzji, co stanowi naruszenie art. 42 § 1 w związku z art. 77 § 1 oraz art. 109 § 1 k.p.a.;
- 22) przekazania w 1 przypadku przyznanego zasiłku podmiotowi nieuprawnionemu, co stanowi naruszenie art. 40 pkt 1 w związku z art. 5 ust. 1 ustawy.

Przyczyny stwierdzonych nieprawidłowości: niedostateczna znajomość przepisów: ustawy o pomocy społecznej, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o finansach publicznych, ustawy o pożytku publicznym i o wolontariacie, rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz k.p.a.

Skutki stwierdzonych nieprawidłowości: stwierdzone uchybienie i nieprawidłowości, z uwagi na ich charakter i wagę nie stanowią podstawy do negatywnej oceny jednostki. Nie generują również skutków o charakterze finansowym, niemniej wpływają na realizację zadań pomocy społecznej określonych dla gminy w ustawie.

Ustalenia kontroli wskazują dodatkowo na zasadność zobowiązania Ośrodka do przeprowadzenia kontroli podmiotów, którym jednostka ta zleciła realizację zadań z pomocy społecznej.

Osoby odpowiedzialne za stwierdzone nieprawidłowości:

- członkowie Rady Miasta Opola w zakresie przyjętej uchwały oraz nie ustalenia sposobu sprawiania pogrzebu;
- Prezydent Miasta Opola w zakresie realizowania przez Wydział Urzędu zadania z pomocy społecznej, a także przeprowadzania postępowania konkursowego przy zleceniu realizacji zadań publicznych, na podstawie art. 25 ust. 1 ustawy;
- Dyrektor Ośrodka w zakresie nadzoru nad realizowanymi przez jednostkę zadaniami pomocy społecznej;
- pracownicy socjalni w zakresie prowadzonych postępowań;
- pracownicy Ośrodka sporządzający decyzje administracyjne, w zakresie ich zgodności z k.p.a.

Mając na uwadze odpowiedzialność za nieprawidłowości dotyczące: treści uchwał Rady Miasta Opola, realizacji zadania z pomocy społecznej przez Wydział Urzędu Miasta oraz postępowania konkursowego dotyczącego zlecenia realizacji zadań publicznych - odstępuje się od formułowania zaleceń pokontrolnych Dyrektorowi Ośrodka w powyższym zakresie. Zawiadomienie w tym przedmiocie

zostanie przekazane organowi założycielskiemu jednostki kontrolowanej zgodnie z art. 128 ust. 6 ustawy.

W związku z powyższym, na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy,

zalecam:

- 1) zlecenie zadań z zakresu pomocy społecznej zgodnie z wymogami ustawy;
- 2) przeprowadzenie kontroli podmiotów, którym zlecono zadania z pomocy społecznej, zgodnie z kompetencją określoną w art. 17 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie w związku z § 8 podpisanych umów o powierzenie realizacji zadania publicznego;
- 3) przetwarzanie i udostępnianie danych świadczeniobiorców zgodnie z przepisami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych);
- 4) sporządzanie rodzinnych wywiadów środowiskowych w sposób czytelny, tak aby dokument ten mógł stanowić dowód w sprawie;
- 5) odbieranie w każdym przypadku, w trakcie przeprowadzania rodzinnego wywiadu środowiskowego, oświadczeń o stanie majątkowym, zgodnie z art. 107 ust. 1 ustawy;
- 6) przeprowadzanie aktualizacji rodzinnych wywiadów środowiskowych zgodnie z art. 107 ust. 4 ustawy;
- 7) dokonywanie ustaleń w zakresie możliwości zapewnienia pomocy przez osoby do tego zobowiązane, w postępowaniach o przyznanie prawa do usług opiekuńczych, zgodnie z art. 50 ust. 1 ustawy;
- 8) uzyskiwanie od strony zgody na ponoszenie odpłatności za pobyt w domu pomocy społecznej⁵, zgodnie z § 8 ust. 2 pkt 2 i 5 rozporządzenia w sprawie domów pomocy społecznej;
- 9) zwalnianie z odpłatności za pobyt małżonka w domu pomocy społecznej zgodnie z zasadami ustawy;
- 10) przyznawanie prawa do świadczeń zgodnie z art. 3 ust. 3 ustawy;

---

⁵ i odpowiednio do okoliczności sprawy:

- na jej potrącanie przez właściwy organ emerytalno-rentowy ze świadczenia emerytalnego lub rentowego, zgodnie z odrębnymi przepisami;
- na potrącanie z zasiłku stałego opłaty za pobyt w domu - w przypadku wyrażenia takiej zgody,

- 11) dokonywanie ustaleń (w postępowaniach o przyznanie prawa do suo dla dzieci) w zakresie możliwości uzyskania dostępu do świadczeń oraz ich zakresu, w ramach innych systemów;
- 12) ustalanie prawa do zajęć rewalidacyjno-wychowawczych na podstawie dokumentacji uprawniającej do objęcia tą formą pomocy;
- 13) pozyskiwanie w postępowaniach o przyznanie prawa do suo dokumentacji potwierdzającej zaburzenie psychiczne u świadczeniobiorcy;
- 14) uzyskiwanie od strony zgody na ponoszenie odpłatności za suo zgodnie z § 4 ust. 1 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 15) zwalnianie z odpłatności za suo zgodnie z wymogami § 4 pkt 1 i pkt 6 w związku z § 6 pkt 1 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 16) ustalanie w decyzjach terminu odpłatności za suo zgodnie z § 5 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych;
- 17) wypłacanie przyznanych świadczeń pieniężnych osobom uprawnionym;
- 18) redagowanie podstawy prawnej w wydanych decyzjach oraz uzasadnianie faktyczne decyzji zgodnie z k.p.a.;
- 19) doręczanie wydanych decyzji zgodnie z wymogami k.p.a.

Pouczenie

1. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka może, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, zgłosić do nich zastrzeżenia.
2. Wojewoda ustosunkowuje się do zastrzeżeń w terminie 14 dni od dnia ich doręczenia.
3. W przypadku nieuwzględnienia przez wojewodę zastrzeżeń jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni obowiązana jest do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków. Informację o sposobie wykonania zalecenia należy przesłać do Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Opolskiego Urzędu Wojewódzkiego w Opolu, na adres: ul. Piastowska 14, 45-082 Opole.
4. Jednostka organizacyjna pomocy społecznej albo kontrolowana jednostka w terminie 30 dni jest obowiązana do powiadomienia wojewody o realizacji zaleceń, uwag i wniosków, mając na uwadze zmiany wynikające z uwzględnionych przez wojewodę zastrzeżeń.
5. W przypadku stwierdzenia istotnych uchybień w działalności jednostki

organizacyjnej pomocy społecznej albo kontrolowanej jednostki wojewoda, niezależnie od przysługujących mu innych środków, zawiadamia o stwierdzonych uchybieniach organ założycielski tych jednostek lub organ zlecający kontrolowanej jednostce realizację zadania z zakresu pomocy społecznej.

Z up. Wojewody Opolskiego

Beata Jabłońska

Zastępca Dyrektora

Wydział Zdrowia i Polityki Społecznej

Do wiadomości:
Rada Miasta Opola, ul. Rynek 1A, 45-015 Opole